

A85/44

24 oktober 1985.

ZEVENDE RONDE SINO-SOVJETOVERLEG GEHOUDEN.

In Peking is onlangs de volgende ronde in het Sino-Sovjet overleg, de zevende in de cyclus, gehouden. Blijkens het op 20 oktober gepubliceerde slotcommuniqué blijven beiden landen^A "bereid om hun betrekkingen op politiek, economisch, wetenschappelijk en cultureel gebied, alsook op andere terreinen, te verbeteren en te ontwikkelen". De gedachtenwisseling over de normalisering van de relaties zal worden voortgezet. De achtste ronde zal in april volgend jaar plaats vinden in Moskou.

Het zojuist afgeronde zevende treffen was van start gegaan kort nadat op 29 september in New York de ministers van Buitenlandse Zaken van de Sovjet Unie (Eduard SHEVARDNADZE) en de Volksrepubliek China (WU Xueqian) elkaar in het kader van de VN hadden ontmoet en wederzijds voor een bezoek aan hun respectieve landen hadden uitgenodigd.

Nog altijd ziet het er niet naar uit dat de toenadering tussen Moskou en Peking op korte termijn verder strekt dan toenemend diplomatiek verkeer en nieuwe culturele en handelsakkoorden.

ZEVENDE RONDE SINO-SOVJET OVERLEG GEHOUDEN.

In de nu al drie jaar durende cyclus van het Sino-Sovjetoverleg ter normalisering van de wederzijdse betrekkingen, ging op 4 oktober jl. in Peking de zevende ronde van start.

Zoals bekend pleegt tweemaal per jaar in afwisselend een van de hoofdsteden een ontmoeting te worden afgewerkt. De vorige vond plaats in Moskou van 9 tot en met 29 april en had al even weinig tastbaar resultaat opgeleverd als alle eerdere gesprekken in dit verband. Ook bij de aanvang van het laatste treffen stonden nog altijd de drie bekende door China opgeworpen obstakels iedere concrete vooruitgang in de weg: de militaire Sovjetmacht aan China's noordgrens, de interventie van het Rode Leger in Afghanistan en de steun van Moskou voor het Vietnamese optreden in Kampuchea. De vraag is of de Sovjet Unie onder haar nieuwe leider Mikhail GORBACHEV op enigerlei wijze de tendens, welke in de marge toch al aanzienlijke verbeteringen in de economische en culturele sfeer te zien heeft gegeven, tot op het politieke vlak zal kunnen uitbreiden. Het was GORBACHEV zelf die afgelopen zomer zekere verwachtingen wakte met zijn prognose dat er een duurzame regeling tussen beide landen tot stand zou komen*. Het hoofd van de Afdeling Internationale Informatie van het CC/CPSU, Leonid ZAMJATIN, liet kort daarop in een interview doorklinken dat het Kremlin met een dergelijke regeling een verdragsovereenkomst op het oog had**. Nogal contrasterend met het optimisme aan Sovjetzijde was de gereserveerdheid in het Chinese kamp. Zo verklaarde Pekings onderhandelaar, vice-minister van Buza QIAN Qichen, kort voor de aanvang van de nieuwe gespreksronde, dat "het overleg nog lange tijd zal vastzitten". Een woordvoerder van de Afdeling Buitenland van de Chinese CP deed er nog een schepje bovenop door te beweren dat "herstel van de betrekkingen niet aan de orde" was.

Naar van bevriende zijde werd vernomen, zou Moskou's vertegenwoordiger bij het huidige treffen in Peking, vice-minister van Buza Leonid ILICHOV, gewag maken van een "concessie" door zijn land inzake het punt van de Sovjeteenheden langs de Chinese grens. Behalve een terugtrekking van de troepen tot op een grotere afstand van de Sovjet-Chinese grens (-vorig jaar door Peking reeds verworpen-) zou het Kremlin thans ook een volledige aftocht van de vijf divisies van het Rode Leger uit Mongolië voorstellen. De Mongoolse president en partijleider Jambyn BATMONH was tijdens zijn bezoek aan de Sovjet Unie op 29 augustus jl. naar verluidt al op een dergelijke ontwikkeling voorbereid door zijn gastheren. Laatstgenoemden zouden hem echter hebben gewezen op de aanleg van de Aziatische raketgordel van SS-20's, die het eventuele vertrek van de vijf divisies in ruime mate zal gaan compenseren.

Het valt niet te verwachten dat het Chinese regime een dergelijk Sovjet voorstel als een concessie zal beschouwen. Daarvoor is Pekings belangstelling voor en positiekeuze in de ontwapeningsproblematiek de laatste tijd teveel geëvolueerd. Er dient dan ook veeleer rekening gehouden te worden met een versterkt aandringen door China op reductie van het aantal in het Aziatisch deel van de Sovjet Unie opgestelde SS-20's.

---

*Tijdens een speech in Dnjepetrovsk op 27 juni jl.

**Een interview op de Moskouze televisie op 7 september jl..

Volgens Tanjug (30 sept. jl.) zou het Kremlin uit zijn op een verdrag dat voorziet in het afzien van geweld en het aanwenden van wederzijds vertrouwenwekkende maatregelen.

Overigens zullen de Chinese machthebbers er wel voor waken om - zeker zolang de Volksrepubliek nog een moderniseringsprogramma te volgen heeft - voorlopig niet echt aan een toenadering tot de Sovjet Unie te beginnen. Immers een verschuiving van het precaire evenwicht binnen het beleid van equidistantie tot Moskou en Washington zou - hoe gering ook - zonder meer afbreuk doen aan de bereidheid van het Westen om financieel en wetenschappelijk in China's toekomst te investeren. Het belang van dat aspect werd medio oktober nog groter, toen de Amerikaanse vice-president George BUSH tijdens een bezoek aan Peking verklaarde dat de voor hoogwaardige technologie geldende exportbeperkingen (de zg. Cocom-afspraken*) ten aanzien van China gaan verdwijnen.

Zeker zal die technologie voor een deel worden opgeslorpt door het ontwikkelingsprogramma van de Chinese kernmacht. De Volksrepubliek is van mening dat de beide supermogendheden als eerste dienen te ontwapenen en dat haar eigen potentiëel niet veel voorstelt, vergeleken bij de arsenalen die Moskou en Washington erop na houden. (Desalniettemin kon China zeer recent reeds overgaan tot het testen van de eerste eigen kruisraket!).

Ofschoon de nucleaire opbouw in het Aziatisch deel van de Sovjet Unie pas sinds kort merkbaar een rol speelt in het bilateraal overleg, is nu reeds duidelijk dat de Chinezen die voorlopig niet als een voornaam struikelblok apart naar voren zullen schuiven. Ten aanzien van het kernwapenpotentiëel van de beide supermogendheden neemt Peking politiek ruim afstand: SDI ("Starwars") wordt categorisch verworpen en anderzijds behelzen de Sovjet voorstellen om de nucleaire arsenalen tot de helft terug te brengen "geen wezenlijke verandering"*** in de ogen van China. Voor de Chinese leiders blijft daarentegen de kwestie van de Vietnamese interventie in Kampuchea niet alleen het belangrijkste obstakel, maar ook het - naar zij zelf meermalen verklaarden - "gemakkelijkst te verwijderen". In dit verband deed DENG Xiaoping op 17 april van dit jaar nog de opmerkelijke uitspraak dat de Volksrepubliek er niets op tegen had wanneer de Sovjet Unie haar militaire bases in Vietnam zou behouden, als de troepen van laatstgenoemde zich maar uit Kampuchea zouden terugtrekken.

Er zijn weliswaar geen aanwijzingen dat de zevende Sino-Sovjet overlegronde op dit, door Peking aangegeven punt een doorbraak hebben mogelijk gemaakt, maar aan de wat flexibeler geworden orientatie van Hanoi's buitenlandse politiek in het afgelopen jaar valt af te meten hoezeer althans de Vietnamese leiders zich toch al voorzichtig op mogelijke toekomstige veranderingen aan het voorbereiden zijn.

---

*Cocom, Coordinating Committee for Multilateral Export Controls, waaraan wordt deelgenomen door alle NAVO-landen behalve IJsland, plus Japan.

**DENG Xiaoping op 7 okt. jl. tegen Franz Josef STRAUSS.